

DEKLARACJA POLITYCZNA
MIĘDZY
MINISTERSTWEM RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
A
MINISTERSTWEM POLITYKI SPOŁECZNEJ UKRAINY
W SPRAWIE OCHRONY SOCJALNEJ DZIECI DOTKNIĘTYCH
DZIAŁANAMI WOJENNYMI I KONFLIKTAMI ZBROJNYMI

Znaczna liczba dzieci, zwłaszcza sierot i dzieci (czasowo lub na stałe) pozbawionych opieki rodzicielskiej, które przebywały w publicznych placówkach opieki nad dziećmi w Ukrainie i uciekły z Ukrainy z powodu wojny rozpoczętej w dniu 24 lutego 2022 r., została umieszczona w rodzinie/pieczu zastępczej lub przyjęta przez lokalne rodziny w Rzeczypospolitej Polskiej. Istnieją zagrożenia związane z handlem dziećmi lub ich wykorzystywaniem, a także z adopcją z pominięciem procedur ustanowionych przez ustawodawstwo Ukrainy.

Przywołane zostają następujące dokumenty:

- Konwencja ONZ o prawach dziecka (1989 r.), komentarz ogólny nr 6 (2006): Traktowanie dzieci pozostawionych bez opieki i odseparowanych, przebywających poza krajem pochodzenia,
- Protokół fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne (2000 r.),
- ustawodawstwa krajowe Ukrainy oraz obowiązujące w Rzeczypospolitej Polskiej przepisy w sprawie ochrony praw dziecka i ochrony danych,
- Konwencja o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci z 1996 r., w szczególności art. 6 dotyczący jurysdykcji organów państwa przyjmującego wobec dzieci uchodźców, które zostały przemieszczone międzynarodowo na jego terytorium.

Dzieci ukraińskie uprawnione są do tymczasowej ochrony i praw określonych w Dyrektywie Rady UE 2001/55/WE z dnia 20.07.2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między Państwami Członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami (zwanej dalej „Dyrektywą w sprawie tymczasowej ochrony”)¹ w zakresie, w jakim należą one do kategorii, o których mowa w art. 2 ust. 1 Decyzji Wykonawczej Rady (ED) 2022/382 z dnia 4.3.2022 r.²

¹ Dyrektywa Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między Państwami Członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami Dz. Urz. L 212 z 7.8.2001, ss. 12–23.

² Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2022/382 z dnia 4 marca 2022 r. stwierdzająca istnienie masowego napływu wysiedleńców z Ukrainy w rozumieniu art. 5 dyrektywy 2001/55/WE i skutkująca wprowadzeniem tymczasowej ochrony, ST/6846/2022/INIT, Dz. Urz. L 71 z 4.3.2022, ss. 1–6.

Art. 21–23 Dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony określają przepisy dotyczące powrotu oraz środki po zakończeniu tymczasowej ochrony w odniesieniu do osób korzystających z tymczasowej ochrony lub których ochrona została zakończona. W przypadku ich zastosowania w odniesieniu do dzieci należy przede wszystkim wziąć pod uwagę dobro dziecka.

Zgodnie z art. 6 ust. 5 lit. c) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) (Dz. Urz. L 77 z 23.3.2016, s. 1), Państwo Członkowskie Unii Europejskiej może zezwolić na wjazd obywateli państw trzecich, którzy nie spełniają jednego lub większej liczby warunków ustanowionych w art. 6 ust. 1 tego Rozporządzenia (warunki wjazdu dla obywateli państw trzecich) na swoje terytorium ze względów humanitarnych, ze względu na interes narodowy lub zobowiązania międzynarodowe. Wyjątek ten może zostać zastosowany w kontekście obecnego kryzysu, aby umożliwić wjazd wszystkim osobom uciekającym przed konfliktem na Ukrainie, w tym dzieciom [jak przywołano w wytycznych operacyjnych Komisji Europejskiej dotyczących zarządzania granicami zewnętrznymi w celu ułatwienia przekraczania granicy między UE a Ukrainą z dnia 4 marca 2022 r. (Dz. Urz. 2022/C 104 I/01)].

Na tej podstawie Strony deklarują wzajemną chęć ochrony praw dzieci, które wyjechały z Ukrainy do Rzeczypospolitej Polskiej, a także wzajemną chęć zachowania i ochrony życia i dobra dzieci oraz dalszego wzmacniania i rozwijania współpracy między Stronami w następujących obszarach:

1. Strony wyrażają zdecydowany zamiar współpracy na rzecz ułatwienia dobrowolnego powrotu do Ukrainy dzieci, sierot i dzieci (czasowo lub na stałe) pozbawionych opieki rodzicielskiej, które przebywały w publicznych placówkach opieki nad dziećmi w Ukrainie, uciekły lub zostały ewakuowane z Ukrainy z powodu wojny rozpoczętej w dniu 24 lutego 2022 r. i zostały umieszczone w obiektach udostępnionych przez Rzeczpospolitą Polską lub w rodzinie/pieczce zastępczej albo przyjęte przez lokalne rodziny w Rzeczypospolitej Polskiej (Dzieci) po ustaniu stanu wojennego na jej terytorium z chwilą ustania statusu ochrony tymczasowej lub, jeżeli możliwy jest bezpieczny i godny powrót z należytym poszanowaniem dobra dziecka, przed jego zakończeniem.
2. Strony, zgodnie z ustawodawstwem krajowym swoich krajów i stosownymi traktatami międzynarodowymi oraz działając w ramach swojego mandatu, zamierzają dokonywać wymiany doświadczeń i odpowiednich informacji na temat ustawodawstwa i procedur krajowych; jeśli to konieczne, zorganizują spotkania praktyków i ekspertów, profesjonalne szkolenia i inne działania w formacie akceptowalnym i uzgodnionym przez Strony.
3. Strony dążą do tego, aby małoletni obywatele Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez nadzoru osoby sprawującej nad nimi faktyczną pieczę, oraz małoletni obywatele Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i przed przyjazdem znajdowali się w pieczy zastępczej na terytorium Ukrainy, zostali zarejestrowani w dedykowanym systemie teleinformatycznym zarządzanym przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej na terytorium Rzeczypospolitej

Polskiej, przed ustaniem stanu wojennego na terytorium Ukrainy,

4. Strony uznają, że międzypaństwowe i krajowe procedury adopcyjne dla dzieci-obywateli Ukrainy nie mogą być przeprowadzane w czasie trwania stanu wojennego w Ukrainie bez należytego uwzględnienia ustawodawstwa Ukrainy lub podjęcia decyzji przez władze ukraińskie. Zgodnie z zaleceniem UNICEF i oświadczeniem Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego³ Strony uznają, że nie należy przyspieszać trwającej procedury adopcyjnej ani przeprowadzać nowej procedury adopcyjnej w sytuacjach nadzwyczajnych, takich jak konflikt zbrojny.
5. Rzeczpospolita Polska będzie dążyć do tego, aby dzieciom ukraińskim korzystającym z tymczasowej ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zapewniono bezpłatną pomoc prawną dotyczącą wszystkich procedur związanych ze statusem tymczasowej ochrony lub jej zakończeniem, zgodnie z prawem krajowym i procedurami Rzeczypospolitej Polskiej.
6. Właściwe organy Rzeczypospolitej Polskiej powinny udzielić małoletnim pozostawionym bez opieki i odseparowanym Dzieciom przybywającym z Ukrainy wszelkich informacji na temat przysługujących im praw, dostępnych usług oraz innych informacji w języku, który rozumieją, biorąc pod uwagę ich wiek i poziom rozwoju, w razie potrzeby z udziałem tłumacza, zwłaszcza z wykorzystaniem tłumaczenia zdalnego.
7. Rzeczpospolita Polska, na terytorium której przemieszczono dzieci, zamierza zapewnić wysokiej jakości opiekę nad dziećmi z placówek ukraińskich i podjąć wszelkie możliwe środki w celu zachowania bliskiego kontaktu grup dzieci z jednej placówki oraz dzieci, w przypadku gdy będzie to zgodne z dobrem Dzieci, jak ustaliły właściwe organy Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z ich ustawodawstwem krajowym.

Niniejsza deklaracja polityczna nie ma na celu tworzenia praw ani obowiązków na mocy prawa międzynarodowego lub krajowego. Nie pociąga ona za sobą żadnych konsekwencji finansowych dla żadnej ze stron.

Podpisano w Warszawie w dniu 30 czerwca 2022 w trzech egzemplarzach, w języku ukraińskim, polskim i angielskim.

W przypadku jakichkolwiek rozbieżności w interpretacji postanowień niniejszej Deklaracji, pierwszeństwo ma tekst w języku angielskim.

W imieniu Ministerstwa Rodziny
i Polityki Społecznej

Minister

Marlena MALĄG

W imieniu Ministerstwa
Polityki Społecznej Ukrainy

Minister

Maryna LAZEBNA

³ <https://www.hcch.net/en/news-archive/details/?varevent=854>